

Este de două ori în septimana: Joi-a și
Duminică; era când va pretinde im-
portanța materiei, va este de trei sau
de patru ori în septimana.

Pretulu de prenumerațiune,

pentru Austria:

pe anu întregu 8 fl. v. a.
diugetate de anu 4 fl. v. a.
patrariu 2 fl. v. a.

pentru Romania și străinătate:

pe anu întregu 12 fl. v. a.
diugetate de anu 6 fl. v. a.

ALBINA.

Prenumeratiuni se facu la toti dd. cores-
pondenti ai nostri, și de a dreptulu la Re-
dactiune **Stationsgasse Nr. 1**, unde
sunt a se adresă și corespondentiile, ce pri-
vescu Redactiunea, administratiunea sau
ședitur'a; câte vor fi safrancate, nu se vor
primi, era cele anonime nu se vor publică.

Pentru anunțuri și alte comunicațiuni de
interes privat — se respunde câte 7 or.
de linia; repetirile se facu cu pretu sca-
diutu. Pretulu timbrului câte 30 cr. pen-
tru una data se antecipa.

Invitare de prenumerațiune

la

„ALBINA“

de la 1. ianuaru 1873, cu care fôia
nostra intra in alu VIII-lea anu alu essis-
tentei sale pline de lupte pentru o cauza
santa, sub a cărei stindartu — din con-
victiune intima, au juratu barbati ce in-
temeiara și sustienu acêsta fôia, devenita
grôz'a contrariilor natiunei române și a
filor slabu de angeru ai acesteiasi na-
țiuni!

Multu și seriosu ne-am socotitu, că
cre se mai continuăm, se mai sustie-
nemu acêsta lupta grea — astadi candu
atâti-a, in cari ne-am increditu, o pa-
rasescu ca nise ticalosi?

Si — ne-am decisu a o continuă și
sustien pan' la cea din urma resuflare,
cu ori-ce sacrificiu! Căci convictiunea
nostra despre dreptatea cauzei nôstre —
prin lupta nu numai nu a slabitu, nu
s'a clatinatu, ma inca a devenitu, și
din dia in dia devine totu mai petrun-
diotăria.

De aceea deschidemu prenumera-
țiune pentru cursu nou, cursulu anului
alu optelea, in aceeași directiune, pentru
acelasi scopu, — și desi tôte foile pen-
tru scumpetea urcata a tipariului și a
hârtiei, meru și urca pretiurile abone-
mentului, noi pastramu acelesi moderate
pretiuri și cu tôte condițiunile de pana
acuma, cari se vedu in fruntea fôiei.

Prenumeratiunile se facu pre aceeași
cale cunoscuta, mai comodă și pentru
noi și pentru onoratu publicu, prin me-
diocirea *asemnateloru postali*.

Rogămu a ni se notă bine numele
și locurile, desclinitu cea mai de aprôpe
posta principale; asemenea rogămu spe-
cialminte, a ni se notă abonemintele cari
se facu *nôue* de la ianuaru 1873, adeca

caroru pre patrariulu din urma alu anu-
lui 1872 nu se spedă fôia nôstra. Acê-
st'a pentru orientarea nôstra in privint'a
editiunei.

La cea mai de aprôpe ocașiune vom
vorbi de altmintrelea mai pre largu de-
spre întreprinderea nôstra. **Redactiunea.**

Pesta, in 2 ianuaru 1873 n.

Dupa-ce fôia, precum prevedeamu și
am avisatu onorabilulu Publicu, asta data
ni s'a intardiatu cu o dia, venim mai
anteiu de tôte a luă pre scurtu cunoscin-
tia despre manifestatiunile de anulu nou
ale organelor clasei și natiunei domni-
torie in patri'a nôstra ungrêscă.

Preste totu, toti și tôte nuantiele
politice tienu anulu gregorianu espiratu
cu diu'a de ieri, de unu anu *nefericitu*.
Nime nu scie se-i atribue vr'o bunătate
din punctulu de vedere politicu, moralu,
finantiariu. Insusi „*P. Naplô*“ lu impre-
na cu cei *cinci* ani de mai nainte, ca se
pôta dice ce va bine! Cea mai mare parte
insa a opiniunei publice, sprimate in dia-
ristica, și întorce faci'a de catra elu cu
indignatiune. Elu, acestu anu, a degra-
datu și derangiatu tiér'a, a nimicitu tôte
bunele sperantie.

Ce va se dica acêst'a?!

Acea *causa*, aceea *politica*, aceea
cârma și *partita*, carea fece atâtea is-
bande la alegerile trecute, pre carea epis-
copii romani — *Olteanu* și *Popasu* a glo-
rificat'o și binecuvântat'o, și unu metropo-
litu romanu și multi primari și secu-
dari atleti natiionali romani s'au inga-
giatu a o sprigină — toti cu nemilôse is-
biri — publice și private in noi cei de
la „*Albina*“, acêsta *caus'a*, acêsta *politica*,
acêsta *stepanire* și *partita*, se fia *afuri-
sita* și *nefericita* și *condamnata* de toti?!
— Apoi bine, atunci evenimintele pre
noi ne-au justificatu, — portarea și po-

litic'a nôstra are trist'a și dorerôs'a sa-
tisfactiune d'a fi ilegitimă in faci'a lumii!

Dar — las' că va urmă și mai bine,
și mai tristu și dorerôs'u, pentru tiér'a și
pentru bietele popôra, trase-impinse,
stôrse și amagite — de catra acei-a, cari
se dicu chiamati a le ferici! Las' că o se
vedeti. —

La *Aradu* ieri și alalta-ieri in curtea epi-
scopêscă avura locu consultatiuni — in douăe
privintie: o *data*, cu unii membri ai admi-
nistratiunei provisorie a fondurilor, pentru sta-
torirea unor forme de administratiune; ér a
duôu'a, cu câti-va membri ai Delegatiunei in
unele cause de urgentia, privitorie la comunele
mestecate.

Din partea administratiunei patriarchiei
de Carlovietu s'au redicatu grele plansori con-
tra „pasirei nelegale“ a episcopatului romanu
de Caransebesiu și a protopopiatului romanu de
Panciova in unele comune mestecate.

Din partea romanilor din Ciacova s'a
datu protestu in contra „pripitului și nelega-
lului“ actu de despartire ierarhica.

In ambele privintie s'a luat dispușetiuni
pentru *constatarea adevarului*, pe temeiulu ca-
ruia se se pôta aduce decisiune drêpta.

Asemenea s'a dispusu cele necesari pen-
tru pregatirea calei de procesu in privint'a co-
muneloru mestecate unde complanarea amica
n'a succesu.

Decisiuni definitive in fondu nu s'a luat
nici intr'o cauza, pentru că Delegatiunea nu s'a
potutu completă; de unde conferint'a s'a mar-
ginitu a luă numai mesurile ne-aperatu de
lipsa pentru prepararea atinselor obiecte. —

Pesta, in 31 dec. 1872 n.

Cine vre se cunôsca sistem'a, seu
mai corectu, nesistem'a stepanirei ma-
giare de astadi, acel'a binevoiescă a com-
pară numai bugetele anuali ce le presenta
ea Dietei, cu ale Cislaitaniei, adeca cu ale
nêmtiului din Viena.

Noi credemu că ni-am facutu deto-
rinit'a de diurnalisti prin punerea sub
vederea on. nostri cetitori a bugeteloru
ambeloru diugetati ale imperiului. Spa-
ciulu augustu in sa de care dispunemu in
fôia nôstra periodica, nu ni permite a
ne ocupă, casi cele de tôte dilele, cu de
a menuntulu de singuratecele positiuni,
astfelu ca — comparandu bugetulu no-
stru din positiune in positiune cu alu
Cislaitaniei, se dămu de isvorulu calami-
tătiloru nôstre financiari și deci se aflămu
fantan'a tuturoru reletoru și miseriei nô-
stre. Ne restringemu deci a compară nu-
mai positiunile principale din bugetulu
nostru cu cele din alu Cislaitaniei.

Cislaitania numera preste 20 de
mill. de suflete, Translaitania, adeca Un-
garia, abia 15 mil. si totusi aceste 15
mil. de suflete platescu pre fie-care anu
pentru administratiunea justitiei intoc-
mai câtu acele 20 mil. Astfelu justiti'a in
Ungaria consuma *siesse* procente din su-
m'a totala a erogatiuniloru tierii, precandu
justiti'a nêmtiului costă numai 4%! Si
totusi nu este tiéra pre latulu pamentului,
escependu dora numai Turcia, care tan-
gesce pre dóg'a de mórte, nu este tiéra,
dicemu, in lumea lui Ddiu, unde justi-
ti'a s'ar administră asiá de reu ca si in
Ungaria. —

Administratiunea, atâtu cea finan-
tiaria câtu și cea politica, pre Ungaria
cu 15 mil. de locuitori o costa pre fie-
care anu cu 6 mil. mai multu de câtu
pe Austria cu 20 mill. de locuitori. Si to-
tusi, unde in lumea lui Ddiu este o
administratiune asiá de rea, ca toc-
mai in Ungaria de sub guvernulu de as-
tadi. Unde e la noi sistem'a, ordinea, unde
numai pre diugetate punctualitatea, scru-
pulositatea in administratiunea publica,
ce caracterisédia administratiunea din
Cislaitania și a odiosului Bach! In bu-
rourile ministerialoru, cêta de ampoiati

FOISIÓRA.

Despre conceptulu „sublimu.“

In mitolog'ia Greciloru este unu nume
care a figuratu și va figură totu de un'a in isto-
ri'a universale, a fostu și va fi totu de un'a es-
semplu admonitoriu despre fragilitatea omenê-
scă; este numele lui Sisyphus, despre care
adeca mitolog'ia enara, cum dinsulu se nisuiă a
rostogoli o pétra spre verfulu muntelui și cum
ani de dile se nisuiă a-si ajunge scopulu, dar totu
in daru, căci de câte ori eră mai aprôpe de rea-
lizarea dorintiei sale, candu avea numai unu
pasu inca pana la culmea muntelui, atunci,
tocma atunci, i scapă pétr'a la vale și tôte opin-
tirile erau indaru.

De acêsta sôrte a lui Sisyphus n'a sca-
patu omenimea nici dupa atâtea ani de ani, căci
nimicu nu e perfectu pre acêsta lume, in acêsta
vale de lacrimi.

Căti filosofi, căti estetici, căte genia mari
de la primulu idealistu, de la Platone, Ddiuulu
filosofei, cum ilu numesce Cicerone, și pana
astadi, au cercatu a dá definitiune unor idei
abatruse, precum ideiloru: *frumosu*, *bunu*, *ade-
veratu*, *sublimu*, *Ddiu*, s. a. și neoi unuia nu
i-a succesu essecutarea deplina a întreprinderii,
resturnandu-se unulu pre altulu prin divergin-
ti'a opiniuniloru. Este o analogia coresponden-
tăria candu enarăm, dupa essemplulu lui Sisy-
phus, câtu a fostu de f. rice outare filosofu candu
i a succesu a sui pétr'a sa la culmea muntelui,
— inse candu credea a-si fi ajunsu scopulu,
cand se vedea la verfulu muntelui, atunci se
intalnesce cu altulu, venindu din parte opusa,
și ambii, respinsi de puterea reciproca, cadu
diosu la pôlele muntelui. — Séu se supanemu,

totu dupa essemplulu lui Sisyphus, că unu filo-
sofu a ajunsu la verfulu muntelui și acolo ba-
lansédia pétr'a cu istetia și desteritate de e ad-
miratu de contempurenii sei, de tôte lumea:
atunci vine altulu care voiesce siessi rol'a cea
marétia. Lupt'a se incepe și finea e asemene ce-
lei de mai nainte. —

Asie este; și acêsta aparitiune vedemu in
tôte ramurile sciintiei. Platone s'a inaltiatu cu
filosofi'a sa pana la ceriu, de unde a adusu filo-
sofi'a pre pamentu, cum dice Cicerone, préma-
rindu-lu, și se legănă in lumea ideiloru. Invetia-
celulu seu in sa, Aristotele, a aflatu mai cores-
pondentioru a remané pre pamentu și a-si ocupă
geniulu cu viet'a practica omenêscă, a propune
și a indegatá republic'a reale și a resturná pre
ceea a magistrului seu, in acêsta lume nereali-
sabila. Astfelu divinulu Platone perde dejá din
splendôrea sa. Dupa Aristotele vinu altii, mai
ne insemnati, dar toti castigandu aderinti doc-
trineloru loru, diverginti de ale antecesoriloru,
pana candu in urm'a numerôsoloru sisteme
diametralminte opusa un'a celeia lalte, s'a cla-
tinatu fundamentulu filosofiei prin scepticismu
de una parte, și prin dogmatismu d'alta parte.

In midiloculu acestei sciintii, acestui caote
apare ca unu meteore pe orizontele intunecat
Kant, spre a combate amandou direptiuni și
aplanandu cu adenc'a sa cugetare o cale medilo-
cila, repôrta triumfu epocale pe terenulu filosofiei.

Pre campulu geologiei in timpulu nostru
se redica *Darwin* cu hipotesele sale despre ôri-
ginea omului, afirmandu că acêst'a se trage
diatr'o origiune cu maimuc'a; vine apoi *Zimmer-
mann*, și-lu combate afirmandu că omulu nu
numai de la una maimuca, descinde ci de la
mai multe. Astadi vine *Karl Vogt* și i trentesce
pre amendoi, predicandu că omulu nu-si trage
originea nici de la un'a nici de la mai multe

maimuce, ci tôte fiintiele organice sunt lastarii
unei trapine comune! —

Dar se probămu și noi a ni sui pétr'a la
verfulu muntelui, precum vom poté. Nu vom
aduce nici unu principiu nou spre a imburbă spre
altii, căci ce alta suntemu noi, facia cu coi ce
rivalisédia acolo la culmea muntelui, de câtu nu-
mai nepotintiosi admiratori, — vom nisuf in sa
a ne naltia și noi pre munte, pentru ca se ve-
demu întregu orizontele. Căci a traf este a sta-
ruí, dice proverbilu germanu.

Ce este dara sublimu?

„Sublimu este aceea, ce e domnită de me-
sura, carea mesura inse nu ni stă tofu de una
spre dispușetiune,“ — dice esteticulu *Fischer*.
„Da, mesurile nôstre sunt pré miori pentru me-
surarea sublimului. Legitimitatea ni stă naintea
ochiloru, o pricepemu câtu e de oportuna la ori
ce întreprindere, inse cum o măsurămu?!“ —
Intrêba continuandu marele esteticu.

„De vei luă aripile dioriloru, și vei sburá
la extremitătile mării — dice psalmistulu, séu:
Ceriulu e scaunulu seu, pamentulu e asternutulu
pitiôreloru sale.“ —

In astfelu de armonia poterica se cunôsce
essenti'a sublimului, — dice esteticulu la citatele
sentintie ale sublimului Psalmistu. — Candu
trecemu preste mesura, candu nu pazimu limi-
tele acelei-a, atunci *sublimulu* devine „*infrico-
siatu*“. Dar tocmai pentru că nu cunôscomu
bine mesur'a, seu mai bine dicendu, nu scimu
bine mesur'a, este cam greu a judecă si a price-
pe conceptulu sublimului și alu infricosiatului.
Potemu dice in genere: Totu ce pestrece me-
sur'a necesaria, devine infricosiatu. Sê ilustrămu
prin essemple. Daca luăm conceptele: Infinitu,
eternitate, ele sunt infricosiate, daca nu li ada-
gemu prin credintia in una dieime, prin presupu-
nerca unei ordine universale, o armonia, o mesura.

Dieimea, sôrtea, infinitulu, atotputinti'a
sunt sublime, seu infricosiate, dupa cum li atri-
buim o armonia, ni le inchipuim domnite de
o mesuru, și le desbracăm de nemesurabilitatea
și arbitriulu nemarginitu.

Ddiuulu lui Juda e infricosiatu, precum
dice insusi Psalmistulu, căci elu e arbitriaru și
fora de mesura, neimpacabilu in furi'a sa, pe-
depsitoriu fora exceptiune și ne'nduratu in res-
bunarea sa. Judeulu pentru Savaotu alu seu nu
cunôsce margini; elu se roga unui Ddiu, care
pôte deveni infuriatu in man'ia sa, precandu in
bunetatea sa este celu mai mare respitoriu, —
este fora de mesura.

Ddiuulu crestimiloru in sa este sublimu.
Si lui sunt tôte cu potintia, și elu pôte cutre-
murá ceriulu și pamentulu, ca Zeus la Elini,
numai cu clipitura ochiloru sei, inse celu ce-lu
adóra, și pôte radica ochii cu bucuria și fora
infricosiare spre densulu; cu celu mai mare
afectu de amóre și indrêpta rogatiunea catra
densulu, căci pre faci'a sa domnesce mesur'a,
pre faci'a lui stralucesce bunetatea, blandeti'a,
indelunga rabdarea sublimitatea. Elu nici o
data nu devine infuriatu și resbunatoriu ne-
marginitu ca Ddiuulu lui Israilu.

Distanti'a steliloru, mările, ceriulu și pa-
mentulu si tôte poterile sub ceriu și pre pa-
mentu sunt sublime, daca intrinsele e armonia.

Inse cu ce mesura se măsurămu? Carea
s'o luăm de basa, de cinosura spre a măsură
și judecă sublimulu?

Noi măsurămu distantia steliloru, a só-
relui și a tuturoru planeteloru, judecăm si so-
cotim poterea souului, — este aoi ceva sub-
limu? Ôre nu trebuie, dupa doctrin'a marelui
reformatore Kant, nu trebuie detestatu totu
ce e sublimu matematicu, căci luandu alta me-
sura mai mare, — sublimulu e degradatu, si-a

no afi, daca o cauti, de catu una ora pre di, asteptandu-o de dimineti' a pana tar diu dupa mediadi, nici acea ora nevedindu regulatu in oficiu, ci dupa cum i casiuana, dupa voia si placerea sa! — Asia se conduce, asia se guverna nefericit'a Ungaria.

Astfelu nu e de mirare candu in-grigirea pentru viitoriu, frie'a de totala ruinare a tierii, a cuprinsu pana si pre desburdat'a aristocrati'a magiara, a nume pre boierii din cas'a magnatiloru, iucatu la discussiunea a supr'a imprumutulu de 54 mil. aruncara inveninate sageti a supra luminatului guvernului, si-lu luara aspru la resperu pentru nebu'n'a sa sistema ce a urmatu si urma intru „*prosperarea si infflorirea tierii*“, pre cum satirisandu observá unu domnu magnatu, aretandu cu degetulu la imensele sume ce se dau pentru bulevardisarea Capitalei, pre candu poporului i vine se ié lumea 'n capu de necasu si fómé! —

Descoperirile ducelui de Gramont a causatu mare confusiune in cercurile diplomatiei preste totu, éra biét'a Austro-Ungaria au naimitu pre cei mai dibaci si mai iscusiti diurnalisti ai sei pentru a scintí adevéru, pentru a o salvá — cu mintiun'a, naintea monstrului prussonémétiu, de carea se teme a fi inghitita, aflandu de angagementulu ei pentru Francia la dechiararea resbelului. Dar ea totu s'a blamatu, uritu blamatu, cáci pre candu ea negá din capulu locului ori ce relatiune amica cu Francia facia cu funestulu resbelu, acú oficiós'a „Spener. Ztg.“ descoperindu tóte secretele reporturi intre Francia si Austria nainte de resbelu si mai vertosu la dechiararea resbelului, ea se arunca de nou neconditiunatu in braciare atotpotintiloru din Berlinu, si marturisece cá — da, a pecatuitu contra loru, dar — dreptu motivu pentru sinceritatea ei facia de Prussia, glasuesce amintitei foi oficiósé, cá „*trecutulu nu se mai ié in combinatiunile politice si diplomatice.*“ —

In Spania, septoman'a treoute s'a prezentatu si primitu legea pentru incetarea sclaviei din insul'a Puerto-Rico — unu evenimentu ce nuzai bucuria a causatu in tóte partile lumii.

Lupt'a între Biserica si Statu.

Bisericele, — nu, nu bisericéle, cáci bisericéle cáte au de basa *moral'a* si *iubirea de ómeni*, tóte sunt sante, — ci ca-

pii si servitorii bisericeloru, multu au pecatuitu in contra umanitatei, facendu-se unelte miserabile *tiraniloru*, predicandu popóraloru de la inaltimea pusetiunei loru in societate — *mintiun'a*, si mistificandu adevéru prin *formule fariseesci*.

Astfelu bisericéle cele sante, in decursulu secloru meréu s'au identificatu cu *popimeacea nalta, pecatósá*, carei tocmai pentru acést'a i s'a datu de potericii dilei, de despotii lumei o pusetiune — cea d'antaiu, cea mai stralucita in statu, astfelu parodiandu-se cuventulu lui Cristu: *Celu mai micu între voi se fia celu mai mare, si celu d'antaiu între voi se fia vóá sluga!* — si astfelu insultandu-se esemplulu lui Cristosu, carele locuía in colibe si caletoria pedestru, descultu, séu la solenitati, calare pe asinu!

Despotii au socotitu; „*Voi popiloru, cu crucea séu cu talmudulu, voi facia de noi cei armati cu focu si cu feru, — voi cei cu cuventulu, facia de noi cei cu fapt'a, sunteti nimenea, sunteti cei din urma in societate*; noi — suntemu si vremu se remanemu cátu numai se póte, mácar pre vecia, *cei d'antai*: — ei bine, noi voim, ca *voi se fiti cei d'antai*, dar — *se ni fiti nóá sluge!* Noi vom dice popóraloru, cá voi sunteti *santi*, cá totu ce voi invetiati si faceti este *santu*, — si vai de celu-ce s'ar indoí si nu vi s'ar inchiná: dar voi se *mintiti pentru noi*, se binecventati tóte faptele nóstre, se diceti cá potera nóstra este de la Ddieu si asiá *dara sánta*, carei toti au se se plece, si cá — cu dreptu este, ca capulu neplecatu se-lu taia sabi'a.

Éca-vi pactulu din timpurile barbare, din secelele intunereculu, între *biserica* si *statu*; — nu, nu între *biserica* si *statu*; cáci *biserica in sine e sánta*, si *statulu in sine e o societate morale, cu scopu sacru, sublimu*, — ci între *afurisitii despoti* si *tirani*, *usurpatori* ai poterei de statu, si între *infamii capi ai bisericeloru*, ómeni fora Ddieu in inima, dobitóce imbracate in porfira si prin insielatiune redicate la altariu, cu pangarirea sublimei institutiuni religiose!

Si unii si altii si-au facutu de chiamare diabolésca a *insielá* si a *impilá*, in *susu* si in *diosu*, pentru de a impedeá desvoltarea, perfectiunea, fericirea popóraloru si preste totu a geniulu omenescu. Despotii au socotitu: noi nu numai vom stórcé popórale pan' la medua, ci inca vom fi glorificati si binecventati de *biserica*, si popórale ni se vor inchiná si ni

vor sarutá manele si piciorale pentru cá le dripimu si dispoiamu; — mai marii bisericeloru au socotitu: miserabili cum suntemu, vom fi redicati in fruntea societati; imperatii lumei ni se vor inchiná si ni vor sarutá manele si piciorale si ne vor inbracá in auru si porfira, ne vor tiené in palate si ne vor portá in carutie stralucite, cu pompa, si — dupa esemplulu si porunc'a loru ni se va inchiná tóta lumea!

„*Noi — trebuie se fimu si se remanemu Ddiei pamentesci!*“ — cugetau mai marii bisericeloru; — „*Noi trebuie se fimu si se remanemu stepanitorii lumii!*“ — cugetau despotii si tiranii.

Cine va cutesá se nege, cá — *asiá a fostu in trecutu!* Istori'a s'a scrisu de comunu prin despoti, séu la mandatulu loru, intru interesulu loru; totusi ea, pre tóta pagin'a ei ni dovedesce cá — a fostu *asiá*.

Cá óre in presinte *este totu asiá?* — noi nu vom dice; noi vom lasá fiercáru omu onorabilu si luminatu, se examine insusi aparitiunile, si se pronuncie insusi judecat'a.

Un'a numai — suntemu detori se indegetámu, séu se constatámu chiar, aceea cá: déca dupa istoria, in secele trecute, *asiá* numite *medie*, ce se dicu si ale intunereculu, mai marii bisericeloru, si a nume o ierarhia bisericésca, cea papale din *Roma*, pre temeiuu pactulu ce amintiramu, prin dibaci'a unor persoane ce ocupau scaunulu lui *Petru* — de o parte, ére de alt'a, prin miserabilitatea despotiloru lumesci de atunci, *ajunsesé la culmea flórei sale*, ajunsesé chiar a precumpeni si a se redicá de a supr'a stepanitoriloru lumesci de state, ajunsesé ea a face sie-si de unelte pre stepanitorii tiereloru si tiranii popóraloru, fresce ére numai pentru scopuri lumesci, scopuri de intunerecu, de mintiuna si insielatiune, — apoi astadi, in seculu alu XIX, incependu de la *Napoleone I.* incóci, si a nume de la 48, si specialu de candu cu unitatea Italiei si a Germaniei, — par' cá *ierarchi'a lumésca* a ajunsu la precumpenire decisiva, s'a emancipatu mai de totu de stepanirea bisericaneloru si se lupta de a dreptulu pentru reducerea rolei mai mariloru bisericéi la conditiunile loru primitive dupa pactu, la rol'a secundaria, de *unelte órbe ale poterei de statu!*

Credemu cá — am observatu bine, cá — nu ne insielámu. Lasámu de altmintrelea a decide si in acést'a cestiune

judecat'a libera a fie-carui omu cu buna pricepere; ére nóá ni ajunge a fi atinsu numai aparitiunea, pentru d'a atrage atentiunea publicului a supra-i.

Suntemu in sa detori se spunemu cá — ce nóá ni dede indemnulu d'a vorbi asta data, la acestu locu, de acést'a mare si grea cestiune! Pentru cá, vor fi cari ar poté se créda, cumca dóra portarea unui *Olteanu*, *Popasu* séu chiar prot'a *Joska* si pop'a *Alecsa* ar fi indemnulu! Nici de cum. Cui ar mai poté se-i vina a minte, a atribuí pornirea si naintarea spre o directiune a carului — bieteloru musculitie ce s'au asediatu pre córnelé boiloru! — Numai ele, miserabilele de ele, si potu intipuí, dupa cum spune fabul'a, cá ele mana boii si punu in miscare caulu, in catro loru li place, pre candu tóta lumea scie, ce *nimenea sunt* acele insecte!

Lamentarea santulu parinte din Roma, in Consistoriulu de luni naintea Craciunulu catolice, aceea este carea a desteptatu intru noi cugetarile ce exprimámu mai susu.

Santulu parinte, *Pap'a Pio IX.* ére cercá ocaziune d'a face cunoscutu lumei catolice, ca de gratulare a serbatoriloru *Nascerei Domnulu*, starea sa si a bisericéi sale, (— *adeca a ierarchiei, a stepanirei sale bisericesci*.) in diu'a de astadi.

Noi vedemu, si credemu cá cu noi vedu toti cei ce au ochi, cumca, déca in grelele timpuri de astadi — este cineva in statu, carele nu suferé lipsa si apesare, ci se sburda in lúcsu si prisosintia, apoi sunt *mai marii bisericeloru*, si între ei in frunte — *mai marii bisericéi catolice*, — si acést'a pretotindeniá.

Acést'a este fapta, este unu adevéru pozitivu, potemu dice — *matematicu*: cu tóte acestea santulu parinte, dupa reporturile ce se facu prin foi despre tienórea alocutiuni sale, se plange cu amar si vérsa lacrimi crunte si veninóse a supr'a potericiloru lume sei, pentru injugarea si apesarea bisericéi catolice!

Si — santulu parinte, *desi* se geré dia pe sine si geré dia pe ai sei ministri, archi-episcopi si episcopi si patriarhi si metropolitii si cardinali si mai Ddieu scie cáta tóta turma de prelati; toti in palate, in auru si argintu, cu cai si carutie si cu tóte imbuibarile cele lumesci, — de totu atáti'a mnielusiei blandi ai Dlui, blandi si nevinovatí caróu'a pre plapandele flori de primavéra; — totusi

perdutu valórea. Si acést'a se dovedesce pe fiecare di. Candu vedemu unu arbore mare potericu, in ótate de sute de ani, acelu arbore ni va aparé sublimu; dar daca privimu dupa aceea si unu munte, ce 'si inaltia verfulu preste oresecetulu arborelui, atunci sublimitatea arborelui dispare si in locu-i devine muntele sublimu. Asemenandu acuma marimea mantelului cu diametruu pamentului — totu asemene perondatiune va avé locu. — Sublimulu in sa remane si trebuie se remana pururia sublimu!

La totu obiectulu in sa se recere a-lu mesurá cu mesur'a sa propria. Mesur'a acést'a se decide prin cugetarea omului. Se vede dara, cá totu ce e supusu mesurái astfelu escate, adeca supremei mesurái omenesci, nu póte fi sublimu, fia aceea macar cátu de insemnatu in sine. Urmédia dara, cá sublimitatea dinamica are o potere, o antaiatate mare, pentru cá nu o potemu mesurá acést'a cum mesurámu o dimensiune. Daca luám unu omu, lungimea corpului seu nu póte aparé nici o data sublima, ci numai mare pentru cá o mesurámu in totu momentulu. Póte inse ca poterea sa spirituala se produca impresiunea sublimului, pentru cá ea póte aparé necalculabila, nemesurabila cu mesur'a nóstra. Seibateculu din Australia sentiesce sublimitate si in lungimea corpului si in poterea fisica, in cátu ingenunchia naintea celui mai tare de cátu elu. Mintea desvoltata a omului inse nu se opreace aci, ea scruta mai departe si afla sublimitate in spiritulu nemesurabilu si in opur rila lui.

La indegetarea sublimului nu e de lipsa a cuprinde ceva in formula matematica, ei se legám unu conceptu cu mesur'a. O mila e unu numeru, si nu cuprinde in sine nimic sublimu, in asemenare cu distanti'a steleloru. *Unu munte, cu inaltime de o mila, va fi sublimu*

facia de neinsemnatatea nóstra, dar ére numai atunci sublimu, daca se 'naltia potericu, fánicu, cáci numai asiá ni se pune pedeca, séu celu pucinu greutate suirei nóstre la culmea sa si prin urmare numai asiá se nasce sentiulu neinsemnatáti nóstre facia de marimea impositanta, cáci numai astfelu se nasce ideí'a sublimului, supunendu cá cuprinde in sine si expresiunea frumósului. Unu caote deci nici odata póte fi sublimu. Astfelu trebuie se cercámu mesur'a cea adevérata, cu care se mesurámu sublimulu, cáci abatendu-ne de la mesur'a acést'a, sublimulu devine infricosiatu, precum diseramu mai susu; d. e. afundimea unei mári este si ni póte aparé sublima, daca scim cá are capetu si cá astfelu o potemu mesurá; de ni vom inchipuí in sa afundimea márii fora margini, atunci ea este in adevéru infricosiatá.

Ni se va replicá: e contradicere! Diseramu adeca mai susu, cá poterea spirituala a unui omu este sublima, pentru cá nu o potemu mesurá precum mesurámu marimea corpului si preste totu dimensiunea. Se nu fimu restalmaciti. Spiritulu, talentulu outarui individuu nu pentru aceea e nemesurabilu pentru cá ar fi nefinitu, ci pentru cá ni lipseace mesur'a, séu mai corectu dicendu, pentru cá nu suntemu in stare a-lu mesurá. —

Sublimulu se aréta in nenumerate moduri; elu apare in natura, apare in vietia, totu de un'a si pretotindenea, candu privimu la marimi acuprindibili. — Am oetitú odata cu multa predileptiune psalmistii, profetii, dar mai alesu pre divinulu Davidu, si ii citeáce si se insufletiesce totu omulu ce are o licurea de sentiu religiosu si susceptibilu pentru idai sublimu. Au nu scimú, cá in Schiller, poetulu poetiloru germani, atátu de mare impresiune a

facutu cetirea psalmiloru in cátu 'si alesese carier'a preotiesca de chiamarea vietii sale! —

S'audimu cuvintele lui Savaotu catre Jovu profetulu, candu vorbesce din nouu despre celu violénu, si se vedemu ce este adevératu sublimu.

„*Séu cine va stá mie improtiva, si va suferi; au nu totu ce este sub ceru este alu meu; nu voiu tacé pentru elu, si cu cuventulu poterii voiu miluí pre celu intoama cu elu. Cine va descoperi facia imbracamintei lui; si la inchaiarea dilei lui, cine va intrá? portile fetii lui, cine le va deschide? Impregiuriulu dintiloru lui este frica. Fieatií lui pavidie de arama, éra legaturile lui ca pétr'a Smyritului. Unulu de altulu se lipseace, si spiritu trece pr'intrensulu, barbatu cu fratele seu se va lipsi, impreuná-se vor si nu se vor despartí. Intru starnutarea lui va straluci lumina, si ochii lui chipu de lucéferu. Din gur'a lui ese ca nisce faclii aprinse, si scapara ca nisce gratii de focu. Si din narile lui ese ca nisce fumú de cuptoriu ardindu cu focu de carbuni. Sufletulu lui ca oarbunii, si ca par'a tocului din gur'a lui ésa. Carnurile trupului lui sunt lipite: tórna preste elu si nu se va clatí. Anim'a lui este infipta ca o pétra, si stá ca unu ileu neclatitu. Si candu se intorca elu, se infricosiedia ferele cele cu patru picioré, cari saru pre pamentu. De 'lu vor intimpiná pre elu laicií, nimica nu 'lu vor infricosié, sultia' radicata, si diéu'a: cá socotesce ferulu ca paole si aram'a ca lemnulu putredu. Nu 'lu va vatemá pre elu arculu de arama, si lovitur'a de pétra o socotesce ca érb'a; ca trestia a socotitu ciocanele, si ride de frie'a portatoriulu de focu. Asternutulu lui tiepusi aculite, si totu aurulu márii sub elu, ca nisce tina nepusa. Ferbe adenculu ca o caldare; si marea o socotesce ca unu vasu de unsóre. Si pre por-*

tariulu iadului ca pre unu robu: socotit'a adenculu ca unu locu de preimblare. Nimica nu este pre pamentu asemene lui facutu se se batjocóresca de angerii mei. Pre totu celu inaltu vede; si pre elu imperatulu tuturoru celoru din ape.“

Desi reu romanisatu, totusi sublimu! — Ideia dupa ideia, dicere dupa dicera, ceva neasemenabilu. Facia de acést'a sublimitate, totu ce póte produce mintea omenésca in opurilo sale, dispare si se nimicesce.

Candu voesce cineva se laude, binecvente si glorifice pre cutarele, deschide numai psalmurile, si-lu va laudá si glorificá sublimu; daca cineva vre se blasteme, asideria deschida cártile profetiloru si a imperatului Davidu, si blastematulu va fi *sublimu blastematu*. —

Anim'a si sufletulu cu tóte poterile sale se naltia in regiuni cereési la cetirea unor periode din vorbirea insufletitulu oratore romanu *Urechia*, tienuta la inaugurarea academieí literarie romane din Bucuresci in anulu 1867, mai alesu la cetirea periodeloru unde saluta pre confratii sei de din cóci de Carpati, esclamándu:

„*Atunci d'acolu, de preste muntii de unde adi ventulu ce vine si incarca arpile negre cu suspine si doraci, ventulu serei va roaduce sementi'a sublima a acelei consciintie straplantate la umbr'a ruineloru Sarmisegetusei de eroulu Romanu. Ce dicu, va aduce sementi'a? Ea este din seoli in agrulu vadatu de sange alu Daciei! . . . Nu sentiti sub picioréle vóstre impingendu pamentulu? Sunt ramurile din radacina stejarului. Ele sunt tenere inca, dar e betrana tulpin'a! . . .*“

Asemenea sublimu este si cantaretulu nostru *Alexandri* in „*Mariora Floriora*“, unde se descrie frumósit'a ideala a junéi romane si amorulu curatu, cu colorile cele mai vii si mai farmecátorie.

nu urma lui Cristosu, nu ierta, nu binecuvanta pre contrari, nu arunca cu pane in cei ce dau cu petri, — ci *certa*, *condamna* si *blastema*!

Santulu parinte, locutienetoriu alu lui *Cristosu* pre pamentu, un predica evangeli'a iubirei si a blandetiei, ci elu anuntia *ura* si *lupta*, resistintia contra stepanitorilor lumesci si contra legiloru lor, — pre cari ii numesce „*barbati ai vicleniei*” si ai puterii brutale; — santulu parinte semena cu ambele mani sementi'a desbiu'arei si a dusmaniei intre cetateni!

In prim'a linia fulgerele si sagetile Ddiei din Vaticanu sunt indreptate contra Italiei si a Germaniei, cari — firesce — cele d'antei au restrinsu si urma a eschide din statu *influint'a lumesc'a a bisericeii a totu potinte*. Dupa Italia si Germania vine *Helvetia*, carea inca nu v're se se supuna infalibilitatei papale!

Santulu parinte numesce *jugu greu* si *afurisitu* — emanciparea statului de *influint'a*, de *stepanirea sa materiale*; — caci numai acest'a pote se fia restrinsa de potericii lumei; dreptulu de a se roga lui Ddieu, de a inveti'a cuventulu adeveralu si de a binecuvanta pre cei buni — nime nu-lu pote restringe seu detrage preotimei! — dar elu, pre cum preste tota mai marii bisericeiloru, nu se ingrivesce de jugulu celu greu alu despotiloru in gutulu poporaloru; de despoiarea acestora de drepturile loru naturala si crestinesci, dripite la pamentu de picioru barbaru; de impedearea culturai poporaloru!

Ce dovedesce acest'a? Dovedesce ceea-ce noi mai susu am aretatu, ca adeca mai marii bisericeiloru si specialu in acestu casu, ai bisericeii de Roma, se lupta pentru *domnia lumesc'a*, pentru *influint'a*, putere, midiloce materiala de acest'a lume, pentru jugulu si — firesce *nesciint'a poporaloru*, ca garantia a jugulu, er de nobilitarea genului omenescu, de feriereea poporaloru nici nu visedia, precum nici n'au visatu vre o data!

Se lupta cu acei mari ai lumei, cu acei despoti ai statelor, cari tiindu si ei spre acelasi scopu, dar — nu mai vren se suferu primatulu popiloru, fiindu ca prin ajutoriulu loru deja au ajunsu a mistifica si corupe si subjuga omenimea pana la atat'a, in catu credu ca — potu merge mai de parte si fora ajutoriulu mai mariloru bisericeii, ba spre ascurarea

puterii lor de statu potu lua chiar si de la biserica din grasimea ce acest'a si-a adunatu in trecutu prin ajutoriulu despotiloru lumesci. Aci e conflictulu. Se certa, care se fia celu d'antei intre insielatorii, si impilatorii poporaloru! —

Romania.

(„*Posta Romana*.”) Gazet'a germana „*Rumänische Post*” din Bucuresti, de la nr. 148 incoci a inceputu a aparé in editiune dupla, adeca si un'a romana, sub titulu de „*Posta Romana*,” urcandu-si pretiulu — pentru Romania la 40, pentru strainatate la 60 de lei noii pe anulu intregu. Acest'a foia apera cu dibacia intereselor ovreiloru si specialu emanciparea seu egalitatea de dreptu a ovreiloru in Romania, — ce noi de felu nu i luamu in nume de reu, pentru ca ea democrati, din principu nu potemu fi in contra egalei indreptatiri. Ce noi luamu in nume de reu — nu numai acestei noie poste romane, ci tuturor luptatoriloru pentru emanciparea si intereselor ovreiloru — e, ca, pre candu pretindu egalitate de dreptu, totu d'o data *springinescu pre despoti si reactiunea!* Aci e contra-dicerea cea colosale. Prin acest'a israelitii, a nume cei de la condeiu, inastina infriocosiatu pre poporu si se faou urgisiti ai nesuferiti omeniloru adeveralului liberalismu. Noi, nu nutrimu ura nici catra unu poporu sub so're si, candu luptamu pentru emanciparea, libertatea, cultu'a poporului preste totu, ne luptamu si pentru dreptulu naturale alu ovreimei; ei, dar avemu noi mai mari inamici, mai aprigi denunciatori, atacatori, si chiar calumniatori de catu pre diaristii jidani? Domnii scriitori ovrei — credemu ca mai antaiu de tote ar fi bine sa luere pentru moralisarea caracterului seu nationalu si pentru emanciparea azeluia de despotii impilatori ai poporaloru, si atunci — cu greu se va afla unu omu de bine, care se li denega in tierile nationale dreptulu egalu.

„*Rumänische Post*,” pre catu timpu face pre amarnic'a cartit'ia a Romaniloru naintea publiculuu strainu, dupa noi n'are titlu de dreptu d'a pretinde in petri'a romana amore si consideratiune. In fine „*Rumänische Post*” fia o data drepta, si distinga bine intre israelitii nasenti si crescuti in Romania, de parinti stabili acolo, si intre vagabundii — parte mare criminali, alungati din Galitia austriaca si din Besarabia musculesca, si trecuti in Romania fora nici o avere, fia materiale, fia spirituale! Nu este tiara si poporu in lume, care se se pota invoa ai primu in sinulu seu cu dreptu politicu egale pre astfelu de lepadature ale umanitati! Si — prin aceea, ca publicisti ovrei se intrepunu pentru atari elemente degradate, tocmu strica celora lalte stimabili si onorabili. Din acestu

puntu de vedere manecandu noi, tare ne-am bucuratu, candu dlu *Peizotto* anuntia in gura mare, ca — ovreii din Romania vor se emigre la America! Noi sciamu ca numai de vagabundi pote se fia vorb'a, caci ovreii romani, cei solidi si stabili — sciau ca n'au cauza d'a emigra! — Scriemu aceste curatu numai intru interesulu concetationiloru israeliti onorabili, si le scriemu la acesta ocaziune de aceea, caci si despre noi unii scribleri jidani au respanditu si urma a respandit fals'a fama, ca am fi inamici de morte ai ovreiloru, si ca „*Albina*” ar predicá persecutarea si nimicirea loru. Cetitorii Albinei sciu ca acesta insinuatiune este fora temeiu; — noi, repetimu, nu suntemu inamicii nici unei natiuni seu confessiuni, noi urimu numai pre omenii blastamati, pre insielatorii si impilatorii poporaloru, ori de ce natiune si confessiune se fia ei.

Acum ca „*Rumänische Post*” s'a prefacutu si in „*Posta Romana*,” intreitu va fi de lipsa se judece bine, ce scrie despre poporulu romanu si natiunea romana peste totu; caci acuma de ore ce scrie romanesce, ea insasi se supune controlei opiniunii publice romane. Si in fine dd. de la „*Rumänische Post*” si aceea se recugete, ca — au adoptatu unu titlu, „*Posta Romana*,” sub carele acum duoi ani incepu a aparé in Bucuresti e foia forte nationala si forte liberala! Se se feresc'a d'a face caricatur'a acelei *Poste romane*.

Pesta, in 31 dec.

„Nu este dreptate pre pamentu!”

„Unde am se sci-o gasi, candu, deca o cutamu la curtea Imperatului, acolo vedemu pre tipeta capulu lui Ioanu sangerandu! — deca mergemu la judecata, acolo vedemu la mesa si-diundu pre Pilatu si pre Caiafa, cari nu cugata, de catu la casigulu loru!”

Aceste minunate si adeverate cuvinte le-a pronuntiatu de pre amvonu — pre cum cetinu in foile magiare, inca anu la Craciunu preotulu gr. catolicu din Cianadu, *Alexandru Antonoviciu*, intr'o predica catra credintios; dar — catu de nimerite ni imparu aceste cuvinte, atatu de reu a nimeritu parintele Antonoviciu; caci elu a fostu denunciatu chiar din turm'a sa, si a fostu apoi trasu la judecata criminala, pentru vatemarea de maiestate, o crima atatu de capitala!

Ce se spunemu multe; procesulu a decursu formalmente si rezultatulu e, precum ni spunu er toile magiare, ca — parintele *Antonoviciu* a fostu achitatu, adeca dechiaratu de *nevinovatu*.

Doveda ca bisericeanii totu mai au dreptulu, deca au si curagiulu, de a spune adeveralu de pre amvonu si de a infera peccatulu si fora de legea.

Frumosa este chiamarea si pustiunea clerului, in biserica, numai s'o scia folosi cu intieleptiune!

Din *Chioru*, 27 dec. n.

Multu stimata Redactiune! Cuvintele mantuatoriului: „bateti si se va deschide,” precum si detorint'a de a face si eu ceea ce potu, acesta me indamna de a cere locu in colonele acestui pret'uitu diuaru urmatorie.

Rogare.

Mi-a saltatu anim'a candu, in nrulu 93 alu acestui pret'uitu diuaru, am aretatu rezultatulu conferintei invetiatoriloru Chioreni, tinuta in 27 oct. a. c. in Siomeuta-mare, pentru constituirea loru in „*Reunione invetiatoresca*.”

Cu scopulu principalu alu reuniunii noastre, carele e crearea unui fondu, din care se se sjutore veduvele si orfanii nostri, se intentiunea paralela si *infintiarua unei bibliotece a reuniunii*, caci precum s'a semtitu lips'a ajutorarei veduveloru si orfaniloru nostri, chiar asia e semtita de toti lips'a de a ceti opuri pedagogice didactice, seu de alta specialitate. Acest'a a fostu caus'a ca in statutele reuniunii s'a otaritu infintiarua bibliotecei.

„Ceretii si se va dá v'oa”. Nutrescu dar sperantia ca on. publicu nu va lua in nume de reu deca subscrisulu si se libertatea a apelá, in favorulu bibliotecei, la semtiulu nationalu alu stimatiloru dd. autori, editori, librari si alti romani cari posedu carti folositorie in mai multe esemplaria, rogandu-i, ca se daruiesca pe sem'a bibliotecei ce se va infintia, cate unu esemplariu din opurile lor, resp. din partile ce posedu. Pentru asigurarea opurilor ce se vor tramite sub adres'a mea, subscrisulu voi reportá, nu numai in adunarea reuniunii, ci si pre calea publicitatei, era multiamit'a — nu numai a membriloru actuali ai Reuniunii, ci si a posterioriloru lor va fi aduncu semtita si binecuvantate vor fi numele daruitoriloru.

Elia Popu,

invet. si bibliotecariu alu Reuniunii.

Varietati.

† (*Necrologu*.) *Pavelu Gallu*, teologu abs. de Aradu si notariu comunale in Egrisiu, cottulu Torontalu, in urm'a unui morbu indelungatu de peptu, a reposatu in Domuulu in 10 decembre st. v. la 1 ora d. m. in florea junetiei sale abi'a de 29 de ani, lasandu in doiu profundu pre betranii sei parinti *Dionisie* si *Saveta*, — pre patru surori, a nume *Agatia* mar. Achimasu, *Rosalia*, *Maria*, si *Ersilia*, pre o multime de consangeni, amici si cunoscuti. Inmormentarea s'a essecutatu luni 11 decembre st. v. cu tota pompa cuvenita. *Fia-i tierea usitora*. — *Gavrilu Georgeviciu*, parochu in gr. or. in Egrisiu.

Si asi'a am reproduce nenumerate esemplu, totu ilustrandu sublimitatea; dar se aruncamu ochii pre mari, se privimu susu la copacii grandiosi, se privimu spre totu universulu, desierto, fluvii, stanci si muntigigantiei, la multimea nenumerala a steleloru pre cerulu seninu, la florile diminutii, petrecute in desvalirea lor de farmecatorulu canteou alu privighit'orei, si ideia, impresiunea sublimului se va desteptá in noi si vom sci, seu mai corectu, senti ce este sublimu! — Cine nu admira iutimea necaprinabila a electricitatii! Cine nu va priensu' apoi pe Creatoriulu si nu va admira mintea scrutatoria a omului!

Omulu are naturalmente si ceva frica de sublimu, caci pre langa respectulu, ce sente facia de totu ce e mai mare, mai potericu, mai superioru de catu elu, are si sentiulu de frica. Asi'a d. e. cerulu incarcatu cu nuori furtunosu si inspaimentatori, si fulgerulu luminos, urmatu de tunetulu devastatoriu ni aparu infriocosiato; daca insa vom observá si scrutá cu interesu viu si nu cu indiferentismu legile eterne, dupa cari se formedia fenomenulu, si vom vedé ordinea si armoni'a, in cari urmédia formele fenomenulu, si in fine ne vom convinge ca si acest'a are scopulu seu: a curati si recorfi aerulu, atunci, numai atunci ni va aparé tempestatea sublima.

Aci, la indogatarea fenomenulu, se recere inse facultatea d'a combiná si judeca si apoi a pricepe legitimitatea lu: spre a-lu afla de sublimu; pentru aceea selbateculu din Australia nici o data nu va vedé si senti ceva sublimu in fulgeru si tunetu, ci totdeuna ceva infriocosiatu, in catu cade la pamentu si ingenuchia deplorandu scapare de la Ddieulu seu. —

Acuma vine intrebarea ca — cum se nasce sublimulu? In duce feluari: Odata, candu privimu si contemplamu sublimulu de ceva prote-

getoriu, atragetoriu pantru noi; a dou'a, candu sentimu in peptulu nostru o putere, ce privesce susu la sublimu staruindu totodata a se inaltia susu la elu seu celu puoicu a se face asemene lui. In casulu d'antei sentimu in peptulu nostru o impresiune copilarasca facia de celu mai potericu, de sublimu. Asia vedemu d. e. ca prunculu privesce spre tatalu seu, femi'a spre barbatulu seu, ca la ceva partinitoriu si apertoriu; asia privesce cei slabi la cei tari, asi'a luptatorii simpli la erou, si asi'a tote poporale la Ddieu, ca la supremulu sublimu. — In alu doilea casu sentimu in noi ceva placutu: bucuri'a a posedé ceva asemene sublimulu. Acest'a o sentimu deja in leganelu prunecii nostre. —

Si cum nu! Candu prunculu din leganu privesce cu bucuria spre tatalu seu, si cu surisu angerescu si naltia fructoa graindu: *Tata, muma, frate, aora!*

Poter'a ce lucra in peptulu nostru, este asemene sublimulu si voindu a se apropia de ce e sublimu, produce sentiulu egalitati. In bucuria si superbia nobila suride prunculu catra tatalu seu si mam'a sa: *Tata, muma, vedeti fiulu vostru; eu sum o parte din voi, sufletu din sufletu, sange din sange; vedeti, eu sum asemene v'oa; in scurtu, in scurtu timpu voi fi casi voi!*

Asi'a striga si privesce fragedulu din leganu catra ai sei, si asi'a striga tote gintele, ca prunci nepotintiosi, catra Creatoriulu lor, caci „Ddieu a creatu pre omu dupa asemenarea sa, dupa asemenarea lui Ddieu l'a creatu.” —

Fiindu ca am suitu in catu-va pre munte petri'a nostra, se privimu preste tote regiunile din orizontele nostru, deschilinitu preste ale nostre, unde vedemu pre barbati nostri, adeca pe romanii credintiosi, si fiindu ca-ji vedemu

in lupta, se vorbimu si despre lupta, caci lupt'a inca pote fi sublima.

Cum? Si despre lupta se se tratadie in o tema despre sublimu? — vor intrerumpe on. cetitori.

Da, se vorbimu si despre lupta; si fiindu ca este lupta sublima si nesublima, ba chiar urita, se vedemu, care este sublima. Lupt'a portata in impregiurari normali nu pote fi sublima, maceru catu de mari rezultate se se obtiena prin ea. Nesublima, ba chiar rusinos'a fostu lupt'a turciloru, doue sute de mii la numere, contra eroulu nostru *Mihailu Vitiediulu*, si sublima a fostu lupt'a acestui duce luptandu si invingendu numai cu 1200 de suflete romani. — Sublima este lupt'a resoluta, candu intreprinditoriuu aceluia nu se pote abate de la scopulu seu nici prin intimidare si amenintiare, nici periclitatu cu vieti'a de puterea tirana; candu chiar sufletulu seu este amenintiatu, candu si intre impregiurari si sub auspiciile ale mai nefavorabile — geniulu seu se aventu totu cu poteri mai agera contra dusimaniloru si intindu-si arpile scutitorie, trece preste stanci, preste munti si preste mari persecutandu scopulu seu. Lupt'a este atunci sublima, candu luptatoriloru, acompaniatu de trupe mici, maltratate de f'ome si morburi, incunguratu de mii de pericle, neasitu pana la morte de selbateculu tiranu, injuratu si paretitochiar de partisanii sei, — numai elu singuru remane pre campulu luptei, si elu, uniculu, se lupta si se bate cu dusimanulu pana lu invinge si nimiciesce totalmente — acest'a lupta, dicu, este si remane sublima, fia scopulu ei sublimu, uritu seu infriocosiatu, caci sublimu lu nicairi nu s'aréta mai eclatante de catu in lupta cu celu mai potericu, nicairi si nici odata mai luminatu si mai adorabilu decatu prin morte in lupta cu contrarii sei: morindu invinge!

Si asi'a lupt'a sublima produce admiratiune si adoratiune; feresce si neindestulire, invidia si ura la sufletele slabe si nonobile, ia su fletele spurcate si malitiose. Sublimulu se estinde dela frumosu pana la infriocosiatu si dela infriocosiatu panala frumosu, si se deschilinesce de acest'a prin aceea ca remane totdeuna — in staruint'a d'a inaltia sufletulu si anim'a in regiuni superioare, la insulfetire, era frumosulu remane pre locu forad'a inaltia sufletulu mai susu decatu ce-lu inaltia la prim'a privire. — Luminatu si potericu ni apare sublimulu noa, pentru ca facia de elu, aparem neinsemnati, tocmu cum aparu luptatorii de rondu facia de erou.

Alu carui sufletu si anima nu are voia si nu afla bucuria a privi si a se naltia sus la elu, a se face si pre sine inusati atatu de mare si potintiosu; cine sentiesce invidia chiar contra sublimulu si astfelu si contra luptatoriulu; cine nu scie se admire si se adore, ce e superioru propriulu „eu,” acelu a nevoia va suferi pre luptatoriulu sublimu, ci-lu va invidia si-lu va nri — Acestea sunt sufletele, cari iubescu a negri totu ce stralucesce, a d'valva sublimitatea si asi'a si pre sublimulu luptatoriulu la mimica; cari maltratadia pre sublimulu patimitoriu, cum jidovii au maltratatu pre Cristu; acestia sunt sufletele spurcate si afuruse cari tradau pre sublimulu luptatoriulu in manile dusimaniloru, cum Juda a tradatu pre invetiatoriulu seu si Ephialtes pre Leonidas, trecendu apoi ca tradatori in taber'a dusimaniloru; acestia sunt miserabilitatele ce-si dicu intru sine: „Eu anteu, si nimenea ca mine, ci toti dupa mine.” Acestia in fine sunt toti aceia, cari prochiama sublimitatea de groasvia si de blastemu alu vietii.

Cincinatu.

Necrologu.

Motto: Ce-o vieti'a noastră ôre
Pre acestu pamentu fatalu?
E o barca plutitoria,
Care-ascépta 'n totu momentulu
Sê-o isbésca-odata ventulu,
Sub alu marei vecinicu valu!
Amicus.

Ne-indurat'a mórte, cu man'a sa ghiatiósa,
éra rapt una fióre de buna sperantia din sinulu
natiunei romane!

Jonu Groza, juristu de primulu cursu si
voluntaru la linia, regimentulu de infant. nr.
37, in 26 decembrie, la 3 ôre dupa médiadi, du-
pa una suferintia de trei septemane in spitalulu
militaru din Orade-mare, s'a mutat din vié-
ti'a acest'a fatala la cele eterne! — Uniculu fiuu
la pariatii sei, pere pe pamentu strainu, depar-
te de sinulu caldurosu alu dulciloru sei nasce-
tori! Potemu dice cu tóta firmitatea, toti cari
'lu cunóscemu, cá natiunea romana a perdutu
intr'ensulu pre unulu dintre cei mai buni si mai
plini de perantie ai sei! Deci sê dicemu, ca
bunulu Ddiu sê mangaié pe tristii sei parintii,
éra fericitului: *sê-i fa tierin'a usióra!* —
Unu amicu si consolariu.

Delegatiunea

societáti académice romane.

IV.

c) Premiulu Evangeliu Zappa.

Conformu decisiunii societáti académice
romane, luate in siedint'a din 28 augustu, 1872,
se repunu in concursu traduceri din autorii
latini si greci, cu conditiunile urmatórie:

1. a) Traducere din Cicerone: Filipic'a
II de la inceputu pana la cap. XX inclusivu;
- b) Din Titu Liviu: cartea XXI inclusivu;
- c) Din Salustiu: Iugurta, de la inceputu
pana la cap. XXIII inclusivu;
- d) Din Plutarchu: Tiberiu Grachu, in-
tregu.

e) Din Dionisiu Halicarnasu: cartea II
de la inceputu pana la cap. XVIII inclusivu

f) Din Polibiu: cartea I. de la inceputu
pana la cap. XIV inclusivu;

g) Din Dione Casiu: cartea 56, pana la
capu 30 inclusivu;

2). Traductiunea va fi intr'o limba roma-
nesca, cátu se póte de curata si elegante, cau-
tandu a-se reproduce in traducere calitatile au-
torelui tradusu.

Traductorii sunt detori a dá note critice
a sup'ra diferiteloru lectiuni ale locurilor
obscure din testu, cum si note explicative a
sup'ra terminiloru tehnici si numelor proprii,
cari obcure in testulu autorelui.

3). Manuscriptele venite mai tardiu de
15 iuliu, 1873, nu se vor luá in consideratiune.

4). Manuscriptele vor fi scrise cátu se póte
de corect si legibili, insa nu de man'a traduc-
torelui ci de alt'a straina, bine cusute intr'unu
fasciculu si paginate. In fruntea manuscríptului
se va scrie o devisa in veri-ce limba si totu cu
mana straina. Pe langa manuscríptu, se va
alaturá si o scrisóre inchisa intr'unu pliciu, si-
gilatu cu unu sigilu fora initialele autorelui,
adresata presiedintelui societáti académice, si
portandu in afóra devis'a manuscríptului, scrisa
totu cu mana straina, ér in intru numele au-
torelui traductiunii.

5) Manuscriptele se vor censurá si judecá
de sectiunea filologica, care va propune socie-
táti, in siedintia plenaria, adoptarea aceluia
dintre operate care va meritá premiulu desti-
natu pentru aceste lucrari.

6) Manuscriptele nepremiate se vor pas-
trá in archivele societáti pana ce se vor recla-
má de autorii lor, ale caroru nume remanu
necunoscutu, fiindu cá plicurile ce le vor ou-
prinde nu se vor deschide.

7) Premiulu pentru cea mai buna traduc-
cere de 20 pagine va fi in genere de lei noui
120, ér pentru 20 pagine din Dionisiu de Hali-
carnasu séu din Dione Casiu, lei 100.

8) Celu ce va obtiné premiulu ca celu
mai escelente traductóre alu celor 20 de pa-
gine, de cari e vorb'a in articulele precedinte,
va fi insarinatu de societate a face traducti-
unea autorelui intregu cu premiulu fisatu de lei
noui 120 séu 100 pe fie-care 20 pagine.

9) Traductorele astfelu insarinatu de so-
cietate va fi detoriu a urmá lucrarea cu aceasi
diliginta, esactitate, elegántia si puritate de
limba cu care a facutu si prob'a premiata.

Elu va fi detoriu a dá pre fie-care anu
cáte 200 pagina de traducere, din editiunea
luata de norma.

10) Traductiunea se va essaminá de sec-
tiunea filologica a societáti si, aflandu-se con-
formu conditiuniloru de mai susu, se va dá la
tipariu, ér traductórelui se va respunde remu-
neratiunea cuvenita.

La casu inse candu traductiunea n'ar co-
respunde conditiuniloru stabilite, ee se va tra-
mite autorelui cu observatiunile facute de sec-
tiunea filologica si invitatiune d'a emendá.

11) Candu traductorele, din veri-ce cauza
n'ar mai continuá lucrarea, atunci se va publi-
cá din nou concursu de proba, in conditiunile
de mai susu.

12) Autorele clasiou, care trece peste 500
pagine, se va 'imparti intre mai multi concurenti
ce vor escelá la concursu.

13) Tiparirea autoriloru tradusi se va fa-
ce de societate in 1000 esemplaria formatu cu
litere garmonu si pe chartia alba curata, du-
pa unu modelu alesu de societate.

Formatulu adoptatu, literele si chartia
aprobata vor servi pentru toti autorii tradusi
si tipariti cu spelele societáti.

Pretulu unui esemplariu scosu la vendia-
re, se va defige in raportu cu spelele facute
cu traducerea si tiparirea lui, asia ca vendiarea
primei editiuni se ésa si sê se incasseze cu pro-
centele lor totu banii dispensi cu acésta editiune.

Traductorii opereloru premiate de socie-
tate sunt liberi a scóte o a dóu'a editiune din
traductiunea facuta de denii, insa numai dupa
trecerea antaiei editiuni facute de societate, ei
remanu proprietari pe traductiunile lor.

Candu societatea va afá de cuivintia a
face o nóua traductiune din unu autore deja tra-
dusu si publicatu cu spelele ei, ea va fi libera
a procede la acésta, fora ca antaiulu traducto-
re sê aiba dreptulu d'a se opune.

N. Cretulescu, V. A. Urechia,
presiedinte. secretariu.

Economia.

Snu-Nicolaulu-mare, in 27 dec. 1872.

Ern'a, care cam a nevoia ni se repre-
sintá in calitatea ei frigurosa, este primita de
economii nostri cu mare bucuria, cáci multele
calamitati ce trecura preste agrii nostri, deven-
iau totalminte ruinatórie pentru economi,
daca timpulu ploiosu si — am poté dice, de
primavéra, mai tinea inca câteva dile; si o mare
parte din agronomi vor fi siliti a emigrá din
Cananulu nostru proverbialu, daca numai una
calamitate ne-ar mai ajunge ca cele ce atátu
de cumplitu ne lovira in anii din urma.

Odata productele si cu deosebire gráulu
nostru din cottulu Torontalului in calitatea
lui escelinta ér de fala in piatile europene,
adi gráulu nostru, — ce avemu puoinu, ti ru-
sine a-lu duce in piatia, — totu ce avemu 'lu
ducemu unoru societati de mori, cari apoi ma-
cinandu-lu, facu farina din elu, dar pana e
amara si fora nici unu gustu.

Nu ne putemu totusi destulu mirá, cá ce
póte fi caus'a, cá pretulu acestui productu reu
s'a urcatu atátu de tare? Credemu, cá irita-
tiunea comerciului, tangirea lui, si cu deosebire
creditulu nostru reu in strainatate este caus'a,
de la noi in timpuri grele si nefructivere nu se
face comérciu cu fructe straine, spre a paralísá
pretiurile productelor nostre, cari precum di-
sei, abia dupa dóue luni dupa secerisiu sunt ur-
cate la unu pretiu, de care numai in an. 1863
s'a mai potutu audí. Ce va sê fia la drag'a pri-
mavéra?

Eu asiá tienu, cá noi nici n'avemu piatia
de comérciu. Noi mai multu ducemu banii no-
stri la piatile straine, dar strainii pré arare-
ori vinu se ne imbie cu aurulu si argintulu
loru. Apoi eu bancnotele nostre nici pana la
Orsiova, nici pesce saratu nu putemu aduce de
la tintiosii de serboci de la Dunare. Si totusi
„extra Hungariam non est vita, si est vita non est
ita,“ cam pre la Tokai si Menes!!

Gubernulu nostru nu face bine candu nu
reguléza vamile, pe la otarele tierci cáci asiá pre-
cum ele sunt, e o calamitate pentru tiéra si
populatiune. Romania, un'a din cea mai binecu-
ventata tiéra vecina, nu póte face comérciu cu
noi, ea productele sale pe cari le are in abun-
dantia, le espóta pentru Turcia, Francia, Ang-
lia, Italia etc. si nici-i vine prin minte, a le
indreptá spre noi, cáci a patit'o la vâmi, de ser-
manii comeroianti se dusera in patri'a lor fora
marfa si fora parale, scie bine, cá la vamile
Austro-Ungare afla nesce tarife, unde trebue
sê-si mai cumpere odata marfa séu productulu,
ca sê póta trece otarele la noi. Vamile nostre

sunt de natura, a oprí tierile vecine sê comunice
cu noi, si a innadusi comérciulu nostru in ma-
nile unoru pilari de tóte dilele, li noi nu e co-
mérciu, ci unu tandleraiu.

Productele nostre, séu ori ce marfe, séu
manufacture inca nu potú tiené concurenti'a cu
piatile Romaniei, unde productele din launtru
sunt estine, unde marfa si manufacturile sunt
de calitate mai buna si mai corespndietória.
Unu comeroiante nici are curagiu a recomandá
marfa lui, cá este de Viena séu Pesta, cáci
acolo i se mucesese; — da, da Francia apoi
trece, merge, ca si candu ar dá-o fora parale.

Caus'a este cá desgustulu este atátu de mare
facia de noi, si cu deosebire pentru vâmile si
ómenii cari administra aceste locurile fatali,
incátu ori cátu de buna sê fia marfa nostra, ea
totusi nu are trecere. Trecandu prin multele
vâmi, marfa este cumperata de dóue ori — si
apoi postimu, mai fá vindiare cu ea in Romania!

Vamile sunt o calamitate mare pentru
noi, prin ele ni sunt legate manile, traiulu este
scumpu, cástigu nu este, comérciulu nu-e, si
parale — nento. Stámu uimindu-ne candu se
vorbesce de folóse imense in Francia, de pro-
ducte estine in Romania, de parale in Engli-
tera si de capital si in Germania.

Lucrulu inca este regretabilu. Eu ougetu
cá luculu nu este economía natiunala, precum
li place unoru domni juristi a-lu cualificá di-
cendu cá e prisosint'a economiei! Nu, eu dicu,
cá luculu la unu poporu sermanu este semnu
nedubitabilu despre demoralisatiunea lui si de-
cadint'a tierii. Vedemu patri'a nostra indeto-
rata, pana la urechi, si cauta numai la poporu,
elu cumpera vestminte impistrite si impodobite
cu fire de aur pentru fete si neveste, si la
vatra nu are ce manca! Apoi acésta aparintia
nu este economía natiunala, este trist'a decadin-
tia a unui poporu, in urm'a lenei si a nebunei-
maretii.

De candu clim'a nostra e atátu de mas-
tera, putemu afirmá de 12—13 aoi, la noi, unde
aveamu intre poporucapitalisti, si economii no-
stri erau in ale lorú pré bine organizati, adi
trebue sê-vi marturisesu cá ru e nici urma de
capitalisti, si nu afii unu economu, care nu
ar fi indatoritu séu multu puoinu neregulat in
stacerile sale. Potemu díce, cá poporul din
Torontalu traesce si lucra adi numai de a solvi
dările mari, mai multu nu produce pamentulu
nostru. Semanaturile de acuma sunt seme-
nate pe datorii cu procentu infricosiate. Si to-
tusi luculu nu se póte delaturá!

Pamenturile mai slabe sunt nefructifere,
in locu de gráu resare si 'mfloresce bolbotina,
papura séu trestia; cele de clas'a I. producu
puoinu, fórté puoinu, nici a diecea parte ce
produceau nainte cu diece ani. Apoi postimu,
solvesce dare de pamentu de classa I. Si totusi
luculu nu incéta nici diosu, nici susu!

Miseri'a nostra se póte splicá si din acea
trista si condamnabila impregiurare, cá Reuniu-
nea „Albina“ din Snu-Nicolaulu-mare, nu a
potutu efeptu nici baremu o suma cátu de
mica a se locá la cass'a de partrare „Albina“
— dar mii si mii de participantii sunt cari
strigá: „bani!“ „bani!“ cá ne vindemu pam-
enturile. Dar luculu totu nu vre sê'noete, in diosu
si in susu ne mandrimu prin vestminte scumpe
si „dupa mod'a nóua,“ cá suntemu unu poporu
gingasiu si cá avemu gustu si susceptibilitate pen-
tru ce e „frumosu, nobilu si elegante!“ strainulu
nsa, si mai vertosu némítiulu, care ni ié mosiele,
se ride de „prost'a romanului,“ cu care ono-
rifica spresiune ne apostrofa necontentu pana si
celu mai náucu svabu din satu. —

Éta, dle Redactoru, in scurtu o panorama
la care privindu, ti vine se ridi amaru la di-
spute de lan'a saprina secretariels.

In specialitatea acésta, te rogu a-mi dá
candu si candu unu spatiu in pretiuitulu nostru
diurnalu, ca sê-mi facu unele observatiuni, cáci
pre aici ómenii sunt in desperatiune.

V. Grosescu.

Concursu.

Statiunea invetiatorésca din comun'a Jer-
sigu, protopop. Jebelului, cottulu Carasiului,
prin trecerea fostului invetiatoriu Danila Po-
poviciu la alta statiune devenindu vacante, pen-
tru implinirea aceleia se publica concursu pana
la finea lui decembre a. c. st. vechiu.

Emolumentele sunt: 63 fl. v. a. in bani
gat'a, 10 meti de gráu, 10 meti de oucurudiu,
50 lb. de clisa, 50 lb. de sare, 11 lb. de lumi-
nari, 8 orgli de lemne din cari are a se incaldí

si scól'a, 2 jugore de pamentu aratoriu, si cor-
telu liberu cu 1/2 jugoru de gradina.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt
avisati, a-si tramite recoursele lorú instruite in
sensulu statut. org. si adresate comitetului pa-
rochialu — pré on. D. ppteru alu Jebelului
Alessandru Joanovicu, in Jebelu.

Jersigu, 1. decembre v. 1872.

Comitetulu parochialu,

in contielegere cu

Alessandru Joanovicu m. p.

2—3

ppterulu tractualu.

Concursu.

Pentru ocuparea postulu de invetiatoriu
la scól'a confes. gr. or. romana din comun'a
Costeiu-de-susu, protopopiatulu Fagetului, se
esorie prin acésta concursu, cu terminu pana
in 26 decembre st. v. a. c.

Emolumentele sunt: in bani 73 fl. 50 cr.
v. a.; 15 meti de gráu; 24 metide oucurudiu;
100 lb. de sare; 100 lb. de clisa; 15 lb. lumi-
nari; 10 orgli de lemne; cuartiru liberu cu gra-
dina de legume.

Doritorii de a ocupá acestu postu, sunt
avisati, recoursele lorú — instruite conformu
Statutulu org. si adresate respectivulu comi-
tetu par. — a le tramite rss. d. protopopu din
Fagetu, Atanasiu Joanovicu.

Costeiu-de-susu, in 5 decembre 1872.

Comitetulu parochialu.

ou scirea mea:

Atanasiu Joanovicu,

2—3

protopresbiteru

Concursu

Pentru parochi'a vacanta din comun'a Bar-
bosu, cottulu Carasiului, protopresviteratulu
Lugosiului, se deschide concursu pana la 1.
ianuariu 1873 c. v. Emolumentele sunt: stol'a
usuata, si birulu preotiesou de la 135 case, pre-
cum si 2 sesiuni de pamentu preotiesoi.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au de
a-si tramite recoursele bine intruite si adresate
respectivulu comitetu parochialu — la proto-
presv. Georgiu Pesteanu in Lugosiu.

Barbosu, 3 dec. 1872.

2—3

In co'ntielegere ou dlu protopopu tra-
ctualu.

Comitetulu parochialu.

Concursu

In comunitatea Giula-Varsánd, cottulu
Aradului, se afla sistemisatu unu postu de ob-
stetrica (de mosia) comunala, pre langa unu
salariu an. de 120 fl. v. a. de la comunitate si
de la fiesce-care nascetória cáte 2 fl. diurna.

Comun'a numerandu 2500 suflete, ca-
surile de nascere se urca anualminte cam
la 160.

Doritoriele de a competí pentru acestu
postu, vor avé a-si tramite suplicele instruite
ou documintele necesarie, pana in 31 ianuariu
1873, ou acea observare, cá cunoscenti'a lim-
bei romane se va luá cu preferintia in conside-
ratiune la alegere.

2—3

Datu in G.-Varsándu, 24 dec. 1872.

Simeone P. Desseanu, mp. Petru Rusu, mp.

notariu. jude.

Librari'a lui Paulu Cieslar in Graz.

Partea a dóu'a din opulu

„Resbetulu franco-teutonicu“

a aparutu si se póte trage din librari'a
nostra.

Pretulu: 3 fl. 50 cr. v. a.

Domnii cari dorescu a-si procurá
acestu opu, binevoiesca a-si tramite ad-
dressele la librari'a nostra si vor primí
gratis Prospecte despre cuprinsulu si
ilustratiunele ce contiene.

Paulu Cieslar,

librariu-éditoru.

1—3

Cursurile la burs'a de Viena.

(Dupa inscintierea telegrafica din 2 ian.)

Imprum. de statu convertatu ou 5%,
66.25 Imprum. natiunala 70.60; Actiunile de
creditu 340.50; — sortiurile din 1860: 125.50
sortiurile dia 1864: 143.50; Oblegatiunile de
sarcinarii de pamentu, cele ung. 79.50; ba-
natices 78.50; transilv. 77.50 bucov. 76.50
argintulu 108.10; galbenii 5.12; napole-
ni 8.72.